

A tragédiák tragédiája, avagy a nagy Hüvelyk Matyi élete és halála

[2014. augusztus-szeptember]

Fordította (és rádióra alkalmazta) MESTERHÁZI MÁRTON

DRAMATIS PERSONAE:

ARTHUR KIRÁLY: a szenvedélyes királyok fajtájából; férje Dollalolla királynénak; atya Huncamunca hercegnőnek, közös gyermeküknek, kit gyöngéden szeret; imádója Glumdalcának.

A nagy HÜVELK MATYI: kis hős, nagy lélek; borzasztóan heves jellem, még szerencse, hogy szerelmes Glumdalcába.

HÜVELK APÓ SZELLEME: szellemes egy szellem.

LORD ŐSZ, összlord: kiváltképp buzog az alattvalók szabadságáért; igen dühös jellem, és szintén szerelmes Huncamuncába.

MERLIN: varázsló, és bizonyos mértékig Hüvelk Matyi atya.

NUDLI és DUDLI urak: udvari udvaroncok, tehát a kormánypárt tagjai.

PUDLI úr: udvartalan udvaronc, tehát az ellenzéki párt tagja.

VÉGREHAJTÓ és Segédje: egy szabómester részéről.

LELKÉSZ: az Egyház részéről.

DOLLALOLLA KIRÁLYNÉ: Arthur király hitvese, Huncamunca anyja; teljesen hibátlan asszony: a kelleténél keményebb kezű őrmestere férjének; nem veti meg az italt; továbbá szerelmes Hüvelk Matyiba.

HUNCAMUNCA hercegnő: Ófelségeik Arthur király és Dollalolla királyné leánya; igen édes, bájos és olvatag jellem, egyaránt szerelmes Hüvelk Matyiba és Lord Őszbe, epedve várja, hogy mindkettejük hites felesége lehessen.

GLUMDALCA: az Óriások fogságba esett királynője; a Király imádottja, de Hüvelk Matyiba szerelmes.

BUTUSZKA és BAJUSZKA: rangbéli udvarhölgyek, szerelmesek Nudli illetve Dudli urakba.

Valamint: örök, pártütők, dobok, trombiták, mennydörgés és villám.

Szín: Arthur király udvara s a mellette fekvő sík.

I. FELVONÁS

1. JELENÉS

Szín: a Palota.
(Nudli és Dudli)

DUDLI: Soha nem látott nap ez a mai!

Honunkra s e királyi palotára

A Nap is e nevezetes napon

Úgy ragyog, mint arszlánon úr ruha

Az uralkodó születése napján;

Sújtás ezüst azon – ezen sugár.

A teljes természet egy nagy somolygás.

NUDLI: Ez a nap, ó Dudli úr, ez a nap

Soha nem látott fontos nap bizony.

Megtér a nagy Hüvelk Mátyás, a győző,

Harcsekere mögött ezernyi őrjás,

Őrjás, kihez a király szobra is

Szopós törpe – tajtékzik mind, üvölt,

De Hüvelk rezzenetlen ül lován:

Mint kanveréb paraszti udvaron

Őrjás pulykanyáj élén ugrabugrál.

DUDLI: midőn Hüvelk Apó e Mátyást nemzé,

Honunk géniusza feltündökölt,

S feltündökölt, ó Arthur, a tiéd is.

NUDLI: Hallám, honi bölcseink könyvei

Azt rebesgetik, hogy hős daliánk

MERLIN csinálmánya, s nincs csontja sem,

A bőrében, csupán csipetnyi mócsing.

DUDLI: Ha mócsing, Nudlim, nem halandó mócsing.

Valamely isten lehetett Hüvelk

Apó helyén, és több mint felerészt

Ő nemzé Matyit.

NUDLI: Az ég küldte őt

Expressz, hogy államunk oszlopa légyen.

Bár kicsiny a teste, oly kicsiny,

Egy elnök lába kétszer akkora,

A lelke mégis, mint a hegy, hatalmas;

S miként egykor a hegy szült egeret,

Most egerünk hord jonhában hegyet.

DUDLI: Hegy, csakugyan. A neve akkora,
Hogy az őrájcssecsemőket vele
Ijesztgetik: „Itt van Hüvelk Matyi,
Vigyázz, elvisz, ha rossz gyerek leszel.”
NUDLI: E kürtök a király jöttét beszélük.
DUDLI: Kérvény van nálam, kapóra jövend.
(kürtök)

2. JELENÉS

(Király, Királyné, Lord Ósz, Nudli, Dudli, Pudli)
KIRÁLY: Ne ragyogjon ma, csak az öröm arca.
Aki ma zordalg, feje vétetik,
Hogy ne legyen mivel zordalgnia.
Mosolyogj, Dollalolla! – Ha! Mi rút bú
Csügg, fekszik, ül ráncolt szemöldödön,
Mi könny áztatja orcádat szotyóssá,
Mint utcát feldagadt árkok leve?
KIRÁLYNÉ: Mondják, uram, a túláradt öröm,
Akár a bánat, könnybe fúlni kész.
KIRÁLY: Ha így, mindenki ríjon örömeiben,
Mígnem udvarom a sós árba fúl;
Borítsa könny egész országomat,
S trónom lábához csak a pusztá tenger
Boruljon hűbéresi hódolattal.
DUDLI: Felség, e kérvénnyel bátorodom...
KIRÁLY: Ne botorkodj ma kérvénnyel, uram.
Későbbi órán majd megvár az üzlet.

Ma pohárt üritünk, buzgón, hogy királynénk
S fenséges magunk dicső mód berúgjon.
KIRÁLYNÉ: (félre) Immár én ehhez jó úton vagyok.
(Fent) Hogyha indus punccsal habzik az öblös
Serleg, Szent Györgyre, állok elibe.
Hanem pálinka, rum egy csöpp se kell.
KIRÁLY: Az indus punccs iccége nyolc siling,
A rumé, pálinkáé hatba sem jön,
De patvarba! Mit pöröljünk? Igyál!
(kürtök)
De ha! A harcos Nagy Hüvelk Matyi,
Az őrájcs-ölő kis hős, trónusunk
Legfőbb támasza, im, megérkezett.

3. JELENÉS

(Előbbeniek, Hüvelk Matyi, vele tiszték, foglyok, csatlósok)
Kórus: Oh lankadatlan, nagyszerű,
Páratlan, szent, merész,
Szilaj, tüzes, sziklaszilárd,
Dicső, nemes, vitéz,
Oh győzedelmes, fiatal,
Bátor, csodás, erős,
Kiválasztott, gyönyörű, bölcs
Hüvelk Matyi, te hős!
KIRÁLY: Oh üdvöz légy, légy üdvöz karjaimban!
Minő hálával rójam le adómat
Hóstetteidnek?
KIRÁLYNÉ: (félre) Oh, ti istenek!
HÜVELK: Ha meg se köszönöd, már megköszönted.
Kötelességem tettem, semmi többet.
KIRÁLYNÉ: (félre) Te emberisten, te! Te istenember!
KIRÁLY: Szerénységed mécsese érdemednek:
Lobog ez, s amaz fényénél kitetszik.
De mondd, hol hagyád az őrájcsokat?
HÜVELK: Felség, a kastély kapujában állnak,
A kapu túl kicsiny lévén nekik.
KIRÁLY: S milyenek?
HÜVELK: Csak önmagukhoz hasonlók.
KIRÁLYNÉ: (félre) Akárcsak te! Te hasonlíthatatlan!
KIRÁLY: Elég! Képzetük lelkemben toronylik,
Látom már, látom lelki szememmel

A szörny, rút, barbár kurafiakat.
HÜVELK: Hú harcosim, vezessétek be – őt.
KIRÁLY: De ha! Mi fönség tűnik, ím, szemünkbe?
Ily tökéletest csak az istenek
Főtanácsa mintázhatott; s mikor
Megszületék, a Főtanács elámult,
Majd egy szóval kiáltá: Ez! Ez asszony!
HÜVELK: A főtanács melléfogott: nem asszony,
Csak egy órjásnő. Sok húhóval és
Üggyel-bajjal vontattuk fel kapunkon
Ajtódig; egy szerencsés lábnnyival
Rövidebb, mint órjás alattvalói.
GLUMDALCA: Tegnap még királynő s hitves valánk,
Százezer órjás félte jogarunkat,
És húsz volt, akit férjünkül vevők.
KIRÁLYNÉ: Oh, boldog órjás-sors, hol gombaként
Tenyész a férj, míg itt szegény nekünk
Be kell érnünk – s boldognak lenni! – eggyel.
GLUMDALCA: Egyetlen gyásznap, és mind elveszett.
Oh, hogy a nap, mely kelvén húsz vitéz
Nőjének látott, nyugván mind a húsz
Özvegyének lásson! – Sebzett szívem,
E hajó, léket kapván, rakománya,
A lelkem véle süllyedez.
KIRÁLYNÉ: Oh, hölgyem,
Én női szemmel nézem bánatát,
De tanulja meg túrni és legyőzni.
Holnap minden gránátos ezredünk
Felsorakoztatjuk, s amennyi kell,
Választhat közülök.
GLUMDALCA: Alázatos
Szolgája vagyok, méltóságos úrnóm.
KIRÁLY: Nagyságos özvegy, udvarunk tiéd,
Tekintsd kocsmának, s főpincérnek engem:
Rendelj bármit, pénzedbe nem kerül.
(Félre) Keblem váratlan kín hasítja át,
S nem tudom, a szerelem-é oka,
Vagy csak a szélgörccs... Elválik idővel.
(Fent) Hüvelkem! Mit kérsz hát hőstettidért?
En-nagyságunkhoz mérd jutalmadat.
HÜVELK: Országokat nem kérek – hódítok.
Pénzt nem kérek – nekem is van elég.
Amit tettem, s amit vagyok teendő,
A levágott s a meg nem született,
De levágandó óriásokért
Ha adósom vagy – egyet kérek én:
NapoZHassam Huncamunca szemében.
KIRÁLY: Merész egy kérés.
KIRÁLYNÉ: (félre) Csitt, csitt, csitt, szívem.
HÜVELK: Ajkad küszöbénél topogva vár
Válaszodra lelkem. Oh ne, ne zordalgj.
Próbáltam az Ész szólama szerint
Hangolni szűmet, de a szerelem
Túlhúzta a húrt, s a húr elszakadt.
Dörögje bár Jupiter: „Nem szabad!”
Csak őt szeretném. Mert ő, furcsa sors:
Ha nem szeretem, szeretem leginkább.
KIRÁLY: Eldöntetett: a Hercegnő tiéd.
HÜVELK: Oh, boldog, boldog, túl boldog Hüvelk!
KIRÁLYNÉ: Hősödet, Felség, jutalmazni kell,
De Huncamuncát ne add Matyinak.
KIRÁLY: Matyinak ne?! Ördögbe is, honunk
Matyi nevénel dicsőbbet nem ismer.
Szájolja Sándort Macedónia,
Róma a sok Cézárt és Scipiót,
Möszjőket és Májnerreket Európa,
Ó-it írhon és Skótföld Mek-jeit –
Angliának Hüvelk Matyi a hőse.
KIRÁLYNÉ: Legyen érdeme százszor akkora,
Nem kapja meg a lányom, nem soha!
KIRÁLY: Ha! Dollalolla, hogy?

KIRÁLYNÉ: Mondok: soha.

KIRÁLY: Felséges önmagunkra hát: hazudsz.

KIRÁLYNÉ: Csak egy kutya, bizony, csak egy kutya

Bánhatna így velem. Velem! aki

Húsz éve alszom melletted, s kibírtam!

De bosszút állok. Felkötöm magam,

S reszkessen, ki e frigyét támogatta,

Mert minden éjjel hozzá visszajárva

Válogatott kinnal gyötröm halálra!

PUDLI: Ófelsége a Királyné dühös lett.

KIRÁLY: Lett vagy nem lett, mit számít. Én megyek,

S egyengetem utad, Hüvelk. Királyi

Magunkra: nem volnánk, csak rongybaba,

Ha most engednénk. Ahol férfira

Az asszony rákészteti akaratját,

Hordjon szoknyát a férj, az asszonyé a nadrág.

HÜVELK: Oh szél, susogd: Huncamunca enyém!

Zengjed, Echó: Huncamunca enyém!

Véget ért a rút háborús robot,

Égi karral a Szépség koszorúz.

Véres hadiruhámat sutba vágva

Mátkámat Hymen illatárja várja.

A kéményseprő is, aki egész

Nap setét, kormos, bús lyukakba vész,

Arcát-kezét este lecsutakolja,

Téglaporos babáját úgy karolja.

4. JELENÉS

(Lord Ősz egymaga)

ŐSZ: Hol vagy, Lord Ősz? Összlordságod hová tűnt?

Hol a dicsőség dobzaja előled?

A Nagyság: ócskapiaci kabát –

A Vakszerencse egy nap kölcsönadja,

De másnap mást bújtat csipkéibe.

Még tegnap letről lesett rám a Nap,

Fent voltam, mint a Szent Pál kupolája –

Ma lent vagyok, akár a Bűdösárok.

5. JELENÉS

(Királyné, Lord Ősz)

KIRÁLYNÉ: Taníts szitokra, csoda-eszű összlord,

Aljasság csúcsa, ördög-rondaság,

Tanítsd átkozott dühtől habzó számat

Önmagadnál is undokabb szitokra,

Hogy piruljanak a kocsisok is.

ŐSZ: Taníthatnám felséges ajkad én

E művészetre, melyben úgy kítűnik?

Ily önhitt nem vagyok. – De, jó Királyném,

Ha meg nem sértlek, mire a szitok?

KIRÁLYNÉ: Mire?! Mennykőbe! Nem hallottad-é

(Mitől az udvar minden sarka zeng),

Hogy a kis Hüvelkből nagykutya lesz?

ŐSZ: Hallottam. Jaj! Nem lehet a fület

Mindig bezárni. Bár minden fogam

Vásott volna ecetbe, kőbe inkább!

KIRÁLYNÉ: Bár a legvadabb tűzvész moraja

Kongatott volna álmomból fel inkább!

A franc...! szívesen felkötném magam,

Ha elgondolom, hogy ez a bitang

Tesz nagyanyává! A király feledte,

Hogy került udvarunkba e vakarcs?

Anyja belesütötte a lepénybe,

Azt egy cigány ellopván, majd kerítést

Ugorván elejtette, s így a fattyú

Elénk mászhatott. Jó Lord, tűrhetem,

Hogy egy lepényből ez a trónra hágjon?

És Huncamunca, óh, tűrheti-é,

Hogy karja egy lepény sarját ölelje?

ŐSZ: Oh, rémség, rémség, szűnj meg, oh, Királyné,

Hús kúvik hangjával sebez agyam!

KIRÁLYNÉ: Serkenj tehát! És gátját szegjük e Gyüölt frigynek.

ŐSZ: Gátját! S nem érdekel,

A Sors sem, ha Hüvelkkel pártol össze!

Átúszom tengert, felhőkön repülök,

Felásom a Glóbuszt, tüzét kioltom,

Tombolva, törve, dúlva, tépve, túrva, –

S apró miszlikbe vágom a gazembert.

KIRÁLYNÉ: Oh, ne! Vesszen a frigy, de éljen ő!

Leányom bár nem bírhatja soha,

Megölhetjük-e az órjás-ölőt?

ŐSZ: Hidd el, Asszonyom, csalás az egész.

Ő csinálta, aztán leölte őket,

Mint a vadász, ki rókát telepít,

Hogy ebeinek legyen mit zavarni.

KIRÁLYNÉ: Hogy? Nem láttad tán őket? Nincsen-é

Tízezer valódi órjás a kertben?

ŐSZ: Tulajdonképpen hát... mit tudom én?

De szilárdan hiszem: nincs egy sem is.

KIRÁLYNÉ: El szememből! Áruló, takarodj!

Jó csillagomra, te Matyit irigyled.

Sipirc, fickó, sipirc és takarodj,

Mocskos eb és kutya!

ŐSZ: Úrnóm, megyek.

Szítottad bosszúm – Hüvelk majd megérzi.

Ha az utcán marakszik két kutya,

S a sors egy harmadikat vet oda,

Annak jut a legvadabb harapás –

Lakol azért, amiben más hibás.

6. JELENÉS

(Királyné egymaga)

KIRÁLYNÉ: Oh jaj, hová legyek, én nyomorult?

Szeretem Hüvelk Matyit, bár tilos,

Hisz mi az asszony, ha bukik érénye?

Rojtos ujjú kabát, kopasz paróka,

Lyukas harisnya... Hahogy nincs érényem,

Nem élhetek – még úgy se Matyi nélkül.

Mérlegelnem kell. Egyik serpenyőbe

Érényem tészem – másikba Matyit.

Oh jaj! Matyi, Matyi a súlyosabb.

De hátha! Hátha özvegyé lehetnék:

A frigy kútba hull, s karomba Matyim.

Éltess, remény, s feledvék kínjaim!

A szajha is, ha dologházba zárják,

Kendert tilol, s korbács csitítja vágyát,

Remél. S a remény enyhíti a kínt.

Majd szabadul, s a sarkon áll megint.

(Vége az I. felvonásnak.)

II. FELVONÁS

1. JELENÉS

Szín: utca

(Végrehajtó, Segéd)

VÉGREHAJTÓ: Jöjj, hív Segédem, jöjj, és teljesítsd

Napi kötelességed, hogy az este

Elnyerd a két kupa sört dupla habbal.

Mellém állj. Nudli mindig erre jön.

SEGÉD: Ne tovább, ó, Végrehajtó úr! Így is

Szomjassá tevél – az érényre. Hadd

Jöjjön az ellen, fülön csipni vágyom,

Vállára vágni a törvény kezével,

Hogy reszkessen, míg a Prés-házba visszük.

VÉGREHAJTÓ: S adósságát kipréseljük belőle.

Oh, mily élvezet elgondolni is!

A Napra, a Holdra, a Csillagokra,

Segédem: gondolni is élvezet.
SEGÉD: Halaszd az életet – máris közeleg
A préda.
VÉGREHAJTÓ: Gyorsan, a kapu alá!

2. JELENÉS

(Hüvelk Matyi, Nudli, előbbieniek)
HÜVELK: Hidd meg, Nudlim, igen beteg vagyok.
Huncamuncát szeressem bárhogy is,
A Házasság gondolatára már
Elsápadok. Mert ah...! esküdj elébb,
Hogy csudás végzetem titok marad.
NUDLI: Bájaidra esküszöm, Huncamunca.
HÜVELK: Halld hát: Nagymamám így intett: „Matyi,
Nősülni óvakodjál!”
NUDLI: Pirulok,
Uram, hogy ily vitézt, hőst, mint magad
Egy Nagymama megijeszt. Egy öreg
Néne üres szava rettentse el
A viruló Hőst a szűz Liliomtól?
Gondol a kéjre, mely lelkedbe’ tombol,
Ha szerelmes karjával átölel,
Ha pihegő keblén gyönyörbe olvadsz,
S csókjaidban Hüvelk Matyikat onthatsz!
HÜVELK: Oh, Nudlim! Felgyújtottad lelkemet.
Mit nékem Nagymami! Ó lesz enyém!
Gyomrozom, gyúrom, megeszem, meg én!
Az éj rövid lesz, rövid lesz az év is
Örömünknek, s pirulva kél a Nap
Reggelente, hogy nászágyon talál.
NUDLI: Uram! Ne hagyj lankadni szándokod!
VÉGREHAJTÓ: Uram! Ön ellen egy végzést hozok!
NUDLI: Ki vádol engem?
VÉGREHAJTÓ: Uram, a Szabója.
A Szabó vádol, és mert pénze van,
Itt a parancs – a fogházba, uram!
HÜVELK: Ebek! Hah! Fogházba, az én barátom?
S azt hiszitek, félrenézek, ha látom?
De szóval ellent csak a gyáva tart,
Hüvelk Matyi helyett szóljon e kard!
(Megöli a Végrehajtót és Segédjét)
VÉGREHAJTÓ: Megölte, ah!
SEGÉD: Ah, érzem, itt a vég!
S az árnyak rémes országába lép
A Végrehajtó és a hív Segéd.
NUDLI: Pokolra hát, odavalók is vagytok!
Tiszteltetem ott lent a Végrehajtót.
HÜVELK: Ki végrehajtó, így végezze mind,
Míg nem sütkérez nyugton a derék
Adós, fitymálva végrehajtót, végzést.

3. JELENÉS

Szín: Huncamunca hercegnő lakosztálya
(Huncamunca, Butuszka, Bajuszka)
HUNCAMUNCA: Zenét ide – de aztán bús legyen.
BUTUSZKA: Ó, Cupidó, nyilat nekem,
Elszorvaszt már a szerelem,
De lódd ki pásztoromra isz,
Ne legyen szóhaja hamisz!
Édesz kínban értem ég,
Ha nyilad megszebbé szívét.
Ha egyet ér nyilad: halál,
Ha kettőt ér, mámort kínál.
HUNCAMUNCA: Oh, Hüvelk Matyi, mért vagy te Hüvelk?
Mért nem királyi vérből születél?
Mért nem a nagy Csipisz volt az atyád,
Vagy Ó- és Új-Lukfordnak Hercege?
BAJUSZKA: Meglep, hogy Fölséged szíve egy pillanatra is összébb szorul emiatt a jelentéktelen kis vakarcs, emiatt a Nagy Hüvelk Matyi miatt. Hisz ez inkább való játékszernek, mint férjnek. Ha az enyém lenne, bizony nagyobbra nőne a szarv, mint a férj! Egy

gránátossal szerelembe esni, az más – egy szavam se lenne. Mert akkor volna Mivel szerelembe esnie Fölségednek – de egy Semmivel szerelembe esni?

HUNCAMUNCA: Tiszteldre kérek, Bajuszka, csitulj.

A virányos völgyben játsz Zephyr

Nem édesebb Matykó lehelleténél,

Párához nem oly kellemes a Gerle...

BAJUSZKA: A Gerle! Egy gerleből éppoly derék férj válnék, mint... Ó jaj, Fölséges Kisasszony, nincs még egy arszlán az Udvarnál, akinek ennyire kevésbé volna emberi formája... Csakugyan, akár egy pille, se szubsztanciája, se... talán még árnyéka sincsen.

HUNCAMUNCA: Idétlen ez a durvaság, csitulj!

Azt kell hinnem, a féltés szüli élced.

HÜVELK Matyi oly bájos teremtés:

Csak az szapulja, aki szereti.

BUTUSZKA: Ah, Ófelsége.

4. JELENÉS

(Király, Huncamunca)

KIRÁLY: Csak Huncamunca maradjon ehelyt.

(Butuszka, Bajuszka el.)

KIRÁLY: Lányom, orcádon újabban szokatlan

Mélabút látok – azelőtt szemed

Mint kitárt páros ablak, mutatá

A benti szobák bájait, kecsét;

Most függöny üli szemedet – mi ok rá?

Tán étel-italban szenvedsz hiányt?

Elrendelők: nincs rajtad spórolás.

HUNCAMUNCA: Oh, jó uram, mit sem érek veled,

Ha megeszem fél disznót, két jó tyúkot

Egy ültőmben – hisz kellhet olyan is

A szűznek, mit megenni-inni nem tud.

KIRÁLY: S az mi?

HUNCAMUNCA: Ó, elpirulok... férj, atyám.

KIRÁLY: Ha ez minden, hát én szerezttem egyet,

Ki hatalmas vitéz. Csatázó kardja

Órjasok sárga vérétől iszamlík,

Nevét ismeri mindenik világrész,

Bátorsága, bölcs becsülete oly

Fennen döng, mint hús sereg dobjai.

HUNCAMUNCA: S ki ő, király-atyám?

KIRÁLY: Hüvelk Matyi.

HUNCAMUNCA: Igaz ez?

KIRÁLY: Ha! Szemed nem üli függöny,

De tűzben ég. Orcád, mint az ökörhús,

Veres; s egy lagzi kedve ült ki rá.

HUNCAMUNCA: Szavaidban annyi a bűverő,

Ökörhússá változtathat bizonytal.

Igen, Atyám, szavad bírván bevallom:

HÜVELK Matyi volt bánatom oka,

Érte sóhajté, s rágám lepedőm.

KIRÁLY: Szűz lepedődet nem kell rágnod immár:

Lesz férjed – rajta majszolódhatol.

HUNCAMUNCA: Oh, dicső szó! Már senki sem pofázhat,

Hogy Huncamunca pártájába szárad!

Oh, boldog én!

KIRÁLY: Boldogság, csakugyan,

Az ég szemedben, mennydörg homlokodról;

Lelked sövényén villámként nyilallik

Apró sörétje át.

HUNCAMUNCA: Az, de nem apró!

KIRÁLY: A boldog hírt most ím, nyelvünkre tűzve

Postásként visszük Hüvelk Matyinak.

De ne hidd, hogy hatalmas bájaid

Hősünk a harctól eltéríthetik:

Más a kötelesség, más a gyönyör.

Hol csókra, hol hadi babérra tör

Vitéz Matyink. – Akárcsak Jupiter,

Kit ha fáraszt a sok villám, dörej,

Leruccan hozzánk, meg mi – de hamar

Visszaszáll: első a mennykői par.

(Király el.)

HUNCAMUNCA: A hófehér pecsétviasz

A címeres nyomatra vár.

A lány szívére sincs vigasz,

Míg végre párt magának nem talál.

Egy férfi szíve értem ég,

Övé leszek, övé ma még.

A viaszra pecsét kerül,

Mely elveszi becsét neki.

Ne várd, szerelmem hogy kihűl,

Azt újra s újra kell pecsételni.

Egy férfi szíve értem ég,

Övé leszek, övé ma még.

5. JELENÉS

(Ősz, Huncamunca)

ŐSZ: Oh, Huncamunca, Huncamunca, ó,

Kebled, mint páros réz-üstdob, feszül,

S az örök kéj riadóját veri;

Mint réz, ragyogván, mint réz, oly kemény,

Oh, Huncamunca, Huncamunca, ó.

HUNCAMUNCA: Ha! Nem ismersz? Én Hercegnő vagyok!

Hogy engem így prédádul kiszemelsz?

ŐSZ: Oh, Huncamunca, tudnom kellett,

Hogy hercegnő vagy, királyi pedig.

A Szerelem a rangot sohse félté:

Sok Lord pincék odvát kajtatta érte,

Míg fent a Ladyt az inas becézte...

Nagyhoz kicsiny, kicsinyhez nagy való,

Oh, Huncamunca, Huncamunca, ó!

HUNCAMUNCA: Bármilyen őszintén is érezel,

Szavam, sajnós, másnak kötelez el.

Hiába jössz szerelmet vallani:

Elígérték, s vár rám Hüvelk Matyi.

ŐSZ: És nőül mennél ahhoz, akinek

Nem az ágyad való, csak a zsebed?!

Oh, csapd el azt a talmi csecsemőt,

Vagy nem szoptathatsz anyaként – csak őt!

De karjaidba engem végy: ne félj,

Én felelek minden kis ízemér'.

S akkor lelkem testestül mennybe visz,

Hogy irigyen les ránk az isten is.

HUNCAMUNCA: E szót, Uram, bizonyítani kell,

Ígéretként hitelt nem érdemel.

Bár ha egy férfi csakugyan nem férfi,

Az eljegyzés felbontását megérti.

ŐSZ: Övé a törpe nő-manók hada,

S nem kell a csókhöz székre állnia.

De – legyen tanúm a magas mennyország –

Egy gránátos jobban illik tehozzád.

Atlasz vállának glóbuszunk a terhe,

Két glóbusznál több Huncamunca keble,

A nagy Tejút nincs fele oly fehér,

Mint a kebled – s a kebled többet ér.

HUNCAMUNCA: Ékes szavaid, Lordom, elragadtak;

Lehetetlen, hogy még rideg maradjak.

ŐSZ: Oh, mondd ki ezt, oh, mondd ki ezt megint,

S szavad zengjen pólustól pólusig,

Szálljon a hangod tollaslabdaként,

Legyen ütője a Föld és az Ég...

A Főrendekhez! Engedélyemet

Kiváltani! – Rögvest nálad leszek.

HUNCAMUNCA: Oh, ne hívd ki magad ellen a sorsot:

Egy zuggyvéd nem szúr szemet – és olcsóbb.

ŐSZ: Királyi vér egy rossz zug-iroda

Padján! Jupiterre, soha!

Rögtön jövök, meglátod, édesem,

Delizsáncán röpi a szerelem.

(Ősz el.)

HUNCAMUNCA: Lassú lesz nékem az a delizsánc,
Mert bár Ámor röpíti, akkor is
A Lehetséges rajta a kocsis.
A hófehér pecsétviasz
A címeres nyomatra vár.
A lány szívére sincs vigasz,
Míg végre párt magának nem talál.
Egy férfi szíve értem ég,
Övé leszek, övé ma még.
A viaszra pecsét kerül,
Mely elveszi becsét neki.
Ne várd, szerelmem hogy kihűl,
Azt újra s újra kell pecsételni.
Egy férfi szíve értem ég,
Övé leszek, övé ma még.

6. JELENÉS

(Hüvelk Matyi, Huncamunca)

HÜVELK: Hol vagy, hercegnőm, hol vagy, Huncamunca?
Hol a szempár, e tapló és kova,
Melytől szívem viassza lángra gyúl?
Hol az arc, melyet természet-anyánk
A vénuszi formában önte ki?
Hol...

HUNCAMUNCA: Süket fülnek mit ér a zene,
Nyelvetlen szájnak mit a libamáj?
S nekem a sok bók, mikor is magam
Másnak ígérteték....

HÜVELK: Ígértetél?!

HUNCAMUNCA: Bizony. A Sors könyvében így van írva.

HÜVELK: Hát én kitépem azt az egy lapot,
Hol írva van. Vagy ha tán tilos
Lapot kitépni – már a Sors miatt –,
Legalábbis pacát ejtek reá.

7. JELENÉS

(Glumdalca, előbbiek)

GLUMDALCA: Minek kérdjem, te vagy-e Huncamunca?
E rezes orr...

HUNCAMUNCA: Én hercegnő vagyok,
De hogy te ki vagy, tudom.

GLUMDALCA: Óriásnő,
Királyok bírái fölött királynő.

HUNCAMUNCA: E férfiú, kinek fő szándoka
Imádni engem, tönkreverte őket.

GLUMDALCA: Imádni téged? Aki könnyű láncom
Hordta szívéen, hordhatja a tiéd is?

HUNCAMUNCA: Könnyű a láncomod csakugyan: a hír
Szerint húsz férj koptatta könnyűvé.
Ha csizmát, kesztyűt húznak ennyiszor,
Az már könnyen megáll akárki tagján.

GLUMDALCA: Engem a számuk emel, nem aláz.

S ha egyszer, mint te, megelégszem eggyel,
Ne is legyen szebb nálad büntetésül.

HUNCAMUNCA: Hadd lám közlőrl, milyen ez a szépség,
Mely több tucat szívet tud láncra verni.

(Gyertyát tart Glumdalca arcához.)

Oh! Az égre – ronda vagy, mint az ördög.

GLUMDALCA: Nem adnád te a legszebbik cipődért,
Ha fele ilyen lehetnél.

HUNCAMUNCA: Nahát!

Ha így állunk, megmérkőzöm veled.

HÜVELK, ha követsz, a tiéd vagyok.

GLUMDALCA: Maradj, Hüvelk! És egymagad betöltöd
Ágyamban a húsz órjás hűlt helyét.
HÜVELK: Egyszer egy este, sötét kapualjba'
Két inasokkal alkudott egy szajha.
Egyik tenyérmű rézpénzt mutogat,
A másik egy szerény kis aranyat.
A kisebbet vágta zsebre a nő,
Azt a nagy rezet üsse meg a kő.
(El Huncamuncával)

GLUMDALCA: Egy ilyen pócért elhagy, megalázi!
Érzem a vihart támadni agyamban,
A szélvihart, mely bög, bömből, bomol;
Egyetlen orkán egész tetemem,
A világ minden szele tombol itt bent...
Zavar! Rémség! Gyilok! Halál! Pacal!
De mi bú űzi erre a királyt?

8. JELENÉS

(Király, Glumdalca)

KIRÁLY: Ily bú királyt még nem gyötört soha.
Az életem elnyűtt, akár a koldus
Gönce; bizony nem trónusra való.
Egy rabot szeretni, s egy óriásnőt!
Oh, szerelem! Beh hatalmas király vagy!
Nyelvem a trombitád, s Te trombitálsz
Tudtomon kívül belőlem. – Glumdalca,
Az ég óriásnőnek tervezett,
De angyal-lelket csusszantott beléd. –
Két lábon járó bűk tömkelege
Vagyok; csak ajkadon terem a balzsam,
Mely borogatván meggyógyítja őket.

GLUMDALCA: Mit hallok én?

KIRÁLY: Mit látok én?

GLUMDALCA: Oh!

KIRÁLY: Ah!

GLUMDALCA: Én, sorsúzótt!

KIRÁLY: Én, sorsúzótt!

GLUMDALCA: Ah!

KIRÁLY: Oh!

9. JELENÉS

(Hüvelk Matyi, Huncamunca, Lelkész)

LELKÉSZ: Boldog a pár, ha nászra mit se vár.
Ha jól találom, még ma nászi ágyon
Új Hüvelk Matyit nemz Hüvelk Matyi.
HÜVELK: Ahányat csak tehetségem megenged.
HUNCAMUNCA: Oh, huncut úr, pirulnom kell miattad.
HÜVELK: A szüzesség jegye, illik reád.
Én nem tudom, hol, miként ki vagyok
Az örömtől így kívül magamon!
HUNCAMUNCA: Az égre, ne! Bújj vissza! Oly kicsiny vagy,
Hogy még elkallódozol, s nem lelsz magadra.
Akár a bús varróleány, kinek
Túje egy boglya mélyén elveszett:
Bár jajszaván a kőszív is megesnék,
Nem került meg az elveszett – tű.
LELKÉSZ: Éljetek hát, és sokasodjatok,
Legyen a föld Hüvelk Matyikkal népes.
Az angol sajtban is, ha egy kukac van,
A szám nőhet csupán, sohase csappan,
És addig sokszorozzák magukat,
Míg az egész sajt egyetlen kukac.

10. JELENÉS

(Pudli, majd Ősz)

PUDLI: A természet szaggatja láncait,
Hogy a világot bős dühvel letépje
Tengelyéről és zsanérajairól.
Megbolydult minden: a Király szerelmes,

A Királyné tökrészeg, és a lányok...
ŐSZ: Oh, Pudli! Huncamuncát láttad-é?
PUDLI: Sok szépet láttam ma, és sok nagyot,
Nem az a kis pipi a legnagyobb.
Van mit nézni a Királyon, Királynén...
ŐSZ: Ördög beléd! Be vagy tán rúgva, monddsza!
Egy szót se merj, ha azt nem: Huncamunca!
PUDLI: Huncamunca. Hüvelk Matyi neje.
ŐSZ: Az én Huncamuncám.
PUDLI: A te Huncamuncád.
HÜVELK Huncamuncája. Bárkié.
ŐSZ: Ha ez igaz, minden nő átkozott.
PUDLI: Ha nem, legyek átkozott én magam.
ŐSZ: Ott jó. Reszkess! Egy szavad sem hiszem,
Oly ártatlanság, oly fenség terül el
Arcának terjedelmes tájain.
(Nudli el.)

11. JELENÉS

(Ősz, Huncamunca)
ŐSZ: Merre járt az én Huncamuncám? Íme
Az engedély!
HUNCAMUNCA: Oh jaj! Hüvelk Matyi...
ŐSZ: Miért említed őt?
HUNCAMUNCA: Ah! Ah! Hüvelk...
ŐSZ: Hogy érted, drága Huncamunca?
HUNCAMUNCA: Hü...
ŐSZ: Oh, szólj!
HUNCAMUNCA: Hü...

ŐSZ: Hü megint. Felelj, mi lelt?
Mi az a „Hü”? „Hűség”? „Hülye”? „Hüvelk”? –
„Hüvelk.” – Ha kínpadra vonsz is vele,
„Hüvelk, Hüvelk.” Úgy tetszik a neve,
Hogy ha némává tenne valami,
Akkor is azt sóhajtanád: „Matyi!”
HUNCAMUNCA: Várj! Oh, ne kérj fejemre még halált!
Nagy az én szűm, egynek tán meg is árt,
Oly nagy – kettőnek is túl nagy lehet...
Az előbb hozzá – most hozzád megyek.
ŐSZ: Ha! Ezt! Nekem! És ide, a szemembe!
Hiszed, hogy Lord Ősz Hüvelkkel felezne?
Túl nagy a tisztség, kell a segítség?
Több fogás kell, hogy jóllakassanak?
Töltsd be a helyet bizottságilag!
A tagokat majd a férj válogatja,
Így diktálja a Trónus akaratja! –
Ne hidd, hogy mást megtűrök helyemen,
S a kosarat gyáván zsebre teszem.
Koponyám konok, kongó üregében
Fekete vihar gubbaszt készülőben,
De kitör! És az lesz a világ veszte,
Mert nincs erő, amelyik megrekessze,
S veletek tömi a poklot degeszre.
Mint egyszer is, baljós téli napon
A zivatar, mely lezúdult vakon.
Eresz, árok, csatorna mind kiöntött,
Városnyi népet lábáról ledöntött,
És elsodort a zúgó zuhatag
Pénzest, tetvest, tisztát és mocskosat –
Az utcán még egy koldus sem maradt.
HUNCAMUNCA: Jaj, átkozott, jaj, végzetes sietség!
A végén megöli nekem szegénykét,
S én, kit két vágy ostromolt délelőtt,
Egyedül nyomhatom a lepedőt.
Akár az egyszeri szegény bolond lány,
Aki két széke között válogatván
Sehogy se tudta, melyiket szeresse,
De másnak nem akart egyiket se,
S a kettő között – ily balfeneket! –

Zavarában a pad alá esett.

(Vége a második felvonásnak.)

III. FELVONÁS

1. JELENÉS

Szín: Arthur király palotája

(Szellem egymaga)

SZELLEM: Üdv! Éji délnék rémes árnyai!

Tündér, manó, denevér, bagoly, üdv!

Ti beszeseztél éjjeliőrök, kiknek

Torkából tréfás kísértet rikolt,

Üdv! – Kísértetek, kik míg fenn a Nap,

Böjtöltök vagy beteltek kén tűzével,

S mostan a temetőben vigadoztok

A kondítatlan harang hanginál,

Üdv!

2. JELENÉS

(Király, Szellem)

KIRÁLY: Mily zaj ez? Mely gazfickó meri

Felsőgemet falai közt zavarni

Mocskos hanggal, póri lábbal?

SZELLEM: Akit

Üres hatalmad nem ijeszt. Aki

Hálószobádba bátoran besétál.

KIRÁLY: Rabszolga! Meghalsz!

SZELLEM: Még egyszer? Nem én.

Szellem vagyok, egyszer már sikerült.

KIRÁLY: Ha volt utolsó órád, most ez az.

A csillagokra! Mocskos lepedődnél

Visszarántlak, s beléd mártom e pengét,

Míg lelkedből kileheled a semmit.

SZELLEM: Fogj meg, ha bírsz!

KIRÁLY: Jól van, jól, menekülsz.

Egy szellemtől mit is várjon az ember.

De ha kedves az életed... Hohó,

Nincs neki... mindegy. – Ide ne gyere,

Mert a Vörös tengerbe fojtalak,

Ha még egyszer meglátlak ehelyütt,

Ezzel a két kezemmel, úgy vigyázz.

SZELLEM: Ha holland ginné válnék is az a

Vörös tenger, melynek, míg éltem én,

Szagát sem állhatám – hát akkor is:

HÜVELK Mátyásért újlag itt teremnék.

KIRÁLY: Ha! Mit mondsz?

SZELLEM: Hüvelk Matyit, nagyuram.

Akinek atyja szelleme vagyok.

Arthur vagy, emlékezhetnél reám...

Persze a jó barátot feledik...

KIRÁLY: Te vagy tehát, a jó Hüvelk Apó!

Oh, hadd szorítlak mohón karjaimba,

Te, legjobb szellem, te, te, több mint szellem!

SZELLEM: Bár volnék több, hogy érezhetnék újlag

Egymás lapockáját az ölelésben.

De kettőnk közt így előnyben vagyok:

Én érzek, te engemet aligha.

KIRÁLY: De mondd, oh, drága szellet, mondd, mi kerget

Mely szörnyű fontos ügy földünkre vissza?

SZELLEM: Úgy hát készülj, hallani azt, ami

Magadon kívül úzi lelkeidet.

Még mielőtt a hajnal rózsaujja

Az égbolt zsaluit felpöcköli,

Lord Ősz kivont kardja mögött, fegyverben

Polgáraid ide sereglenek:

Akár a méhek rajzás idején,

Akár csillagok fagyos éjeken,

Akár a homok szeles napokon,
Akár szellemek Plútó partvidékén,
Akár tavasszal bimbók és virágok,
Akár ősszel sárguló levelek,
Akár nyáron a mosolygó gyümölcsök,
Akár télen marcona hópihék...

KIRÁLY: Akár az ördög! Hát azért jövél
HÜVELK Apó képében, hogy e bamba
Hasonlatokkal kínpadra feszíts?

Ei innen, vagy ördög-pokolra mondom,
Felaprítalak, bárha tested nincs is.

SZELLEM: Arthur, vigyázz! Mennem kell, itt a perc,
Nem kardod félem, ámde a kakast.

Arthur, vigyázz, vigyázz, vigyázz, vigyázz!

Ne légy a balsorsot kerülő kába,
Mert hogyha ma estig kinyírnak,
Holnap minden óvatosság hiába.

(Szellem el.)

3. JELENÉS

(Király egymaga)

KIRÁLY: Oh, mért hagyál kétségeknek rabul?

Maradj, mondd el, mi balsors fenyeget,

S taníts ki, miképp kerülhetem el!

Oh, átkozott legyen minden hasonlat,

S az is, ki gyártja, a költő! Miért

Hogy egy hasonlat pontos és találó,

A másik meg zavaros, ostoba?

Bezzeg az ördög nyugodtan vihoghat,

A vagyonára sehol sincs hasonlat.

4. JELENÉS

(Király, Királyné)

KIRÁLYNÉ: Miért, oh, Arthur, hogy oly csöndesen

Dollalolla kebléről ellopóztál?

Miért hagyál sötétben, egyedül?

Tudod, hogy rettegek a szellemektől.

KIRÁLY: Ne hibáztasd szerelmem, Dollalolla,

Azt hittem, álmod lop majd szép szemedre

A tegnapi puncs. De ó, nincs ital,

Mely egy asszonyt is elnyugtatna bár.

Minden reggel ott vannak, mint a Nap,

Hogy a férjűkre ráragyogjanak.

KIRÁLYNÉ: Gondold csak el,

Milyen meglepetés lehet a Napnak,

Hogy a Föld is mindegyre megkerül.

Hát bús nejednek mily meglepetés volt,

Hogy karját forró ölelésre nyújtván

Csak egy rossz párnát ölelhet helyetted.

Oh, gondold el, gondold, gondold csak el.

Amellett olvastam is valami

Ovidius Metamorfózisában,

Hogy Danaéval Jupiter halott

Tárgy képében hált – s azt hittem, a párna

Helyén az isten nyög, karomba zárva.

KIRÁLY: Oh, jöjj karomba, mirtuszos erény!

Dollalolla! Ha minden feleség

Ilyen volna, ki tudná, mi a szarv?

Ha Huncamuncánk csak fele ilyen,

Hüvelk Matyi boldog... Oh, ez a név!

Ha csak negyedrészt tudnád, amit én,

Tudnád, oh jaj, amit tudnál.

KIRÁLYNÉ: Mi? Hogy?

Ki fejtse meg szavad, ha úgy beszélsz,

Mint valami vásári kikiáltó?

Oh, mondj többet, vagy túl sok ennyi is.

5. JELENÉS

(Király, Királyné, Nudli)
NUDLI: Mosolyos hajnalt, mosolyos szerencsét,
Arthur felség és Dollalolla felség!
Lord Ősz összlord vakmerő, bősztömeg
Élén ily üzenettel fenyeget:
A szép Hercegnőt adjuk ki nekik,
Meg hős Hüvelket – de őt csak nyakig –,
Különben a kapunk ledöntetik.

6. JELENÉS

(Előbbeniek, Huncamunca)
KIRÁLY: Itt a Hercegnő. Hüvelk Matyi hol van?
HUNCAMUNCA: Felség, úgy félórája, ha lehet,
Az ellenség elé elcsörtetett,
Esküvén: ha a sors nem rossz cseléd,
A reggelihez Lord Ősz fejét
A kakaó mellé teszi eléd.
KIRÁLY: Így jó: az ördög szólt hát neki is.
Szép Dollalolla, Huncamunca, jertek,
Szobánkban várjuk a győztes Hüvelket.
Lelkünkre biztonság és béke szálljon,
HÜVELK karja úr lesz a rút viszályon.
Bár ember, órjás, isten összefog,
HÜVELK Matyi egymaga győzni fog.
KIRÁLYNÉ: Hüvelk Matyi igazi ércsisak,
Rá építve trónunk szilárd marad.
Bármit kívánunk, kívánnunk elég,
Tálcán hozza elleneink fejét. –
A háziasszony boldog és nyugodt,
Ha jó szakács írja az étlapot.
Legyen bár liba, disznó vagy kacsa,
Vagy tőkehal, a tenger farkasa,
A vendégsereg talán nyugtalan,
De jó a jó szakács: Úrnőm, tálalva van.

7. JELENÉS

Szín: csatasík
(Lord Ősz, Pudli, pártütők)
LORD ŐSZ SEREGE: Fel, pártütők, fel, pártütők,
A tett órája már ütött.
Refrén: Szívünk szilárd, karunk serény,
Velünk a jog s erény.
Fel, harcra hát, fel, harcra hát,
A zsarnok ellen nyerj csatát.
Refr.
Aztán mi lesz? Aztán mi lesz?
A rend megint a régi lesz.
Refr.
ŐSZ: Mindezidáig kardunk – bár hüvelyben –
Csupa babért arat. Igaz, az ellen
Sehol.
PUDLI: Bár, ha magamra hallgatok,
Nem választanám éppen e napot
Csatázni – áprilisnak elsejét.
ŐSZ: Nap nem lehetne ennél egy se jobb:
Hisz Nagymamám születésnapja ez.
HÜVELK Matyiból április bolondját
Csinálok – úgy megzargatom a lelkét,
Hogy csak az árnyak földjén térjen észre.
PUDLI: Hogy ily elszánt a sereg, örülök;
Örömnél csodálatom se kisebb.
ŐSZ: Mily barátokból, mint lett seregünk,
Megsúgom, míg tova menetelünk.

8. JELENÉS

Mennydörgés, villámlás
(Hüvelk Matyi, Glumdalca, híveikkel)

HÜVELK SEREGE: Kígyót melengetett a trónus keble,
S feltámadott az, ó hon, ellenedre.
Fegyvert ragadt a honfi,
Az ősi trónt megóvni.
Jogunk s a gázság utólszor csatázik,
Mi akkor is kitartunk mindhalálíg.
Az önmagából is kivetkezett
Gaz ármény ellenünk szövetekezett.
A rendnek harc az ára,
Fel hát a nagy csatára.
Vesszünk csak el, ha veszni kell, egy szálig.
Mi akkor is kitartunk mindhalálíg.
HÜVELK: Oh, Nudli! Láttál már ilyen napot?
Születetlen mennykövek morganak
Fölöttünk; tán az istenek akarnak
Eget, földet szétszedvén összezúzni.
De én bátran tiprom e rossz tekét.
MERLIN: Hüvelk Matyi!
HÜVELK: Mily hangot hall fülem?
MERLIN: Hüvelk!
HÜVELK: Megint szólít.
MERLIN: Matyi!
GLUMDALCA: És újlag.
HÜVELK: Jelenj meg, bárki légy, nem félek én.
MERLIN: Nincs is okod rá. Barátod vagyok.
Nevem Merlin, mesterségem varázsló.
Világra téged bűbájam segített.
HÜVELK: Miként?
MERLIN: Halld hát misztikus balladám:
„Hogyan fogantaték Hüvelk Matyi.”
Az apja szántott és vetett,
Anyja kendert tilolt,
De hogy mitől lesz a gyerek,
Arról dunsztjuk se volt.
Idő múltán Hüvelk Apó
Merlinhez elcsoszog,
S vállán e szűt sanyargató
Búbánatról zokog:
Hogy – fortély híján – nem lehet
Gyermeük már soha,
Pedig beh jó vón’ – bár csak egy
Hüvelyknyi, akkora.
Vén Merlin erről már tudott,
S mert csodát tész a hit,
Meggapta jó Hüvelk Apó
A kis Hüvelk Matyit.
A múltad ismervén, most lásd jövőd.
HÜVELK: A bámulat örvénye szellemem
Révületbe ejti... Glumdalca, nézd,
Egy másik Én!
GLUMDALCA: Oh jaj! Ne nézz oda!
Most evett meg egy nagy, vörös tehén!
MERLIN: Nagy szíved meg ne rendítse e látvány.
Tekintsd örömmel a dicső jövőt:
Egy színház támad szemeid előtt,
Hol a kegyeletes késő utód
Földézi e hős, e nagy napot.
Múzsza, kothurnus és tragédia
Neved hirdeti, dicső dalia.
HÜVELK: Elég. Fújjátok azt az indulót!
Bátran halok, ha híresen halok.

9. JELENÉS

(Lord Ősz, Pudli, pártütők egyik oldalt,
Hüvelk Matyi, Glumdalca velük szemben)
PUDLI: Jön az ellenség rendületlenül,
Jól látja már e szem, jól hallja már e fül.
ŐSZ: Rántsatok kardot mind! A Szabadságért!
Az élet húsán mustár a Szabadság!
HÜVELK: Te vagy Lord Ősz, hírhedett e tekén?

ŐSZ: S te a hírhedett Hüvelk?

HÜVELK: Magam én.

ŐSZ: Mérjük hát össze kardunkon az élt.

A szabadságért!

HÜVELK: A szerelemért!

(Legittem véres küzdelem a két sereg között; dob pereg, trombita harsog, mennydörgés, villámlás. – Hol erre, hol arra kiszorítják egymást, több ízben. Némelyek elesnek. – Lord Ősz és Glumdalca marad a színen.)

GLUMDALCA: Egy asszony elől fogsz megfutni, gyáva?

ŐSZ: Méltatlan vagy eme vasra – eredj.

GLUMDALCA: Nesze, szívedbe!

ŐSZ: Inkább a tiédbe!

GLUMDALCA: Túl jó döfés, átfúrta jonhomat...

Én meghalok.

(Meghal.)

ŐSZ: Akkor egynek már vége.

HÜVELK: S ha te pusztulsz, vége kettőnek is.

Hitvány!

ŐSZ: Hüvelk!

HÜVELK: Pártos!

ŐSZ: Hüvelk!

HÜVELK: Pokolra!

ŐSZ: Huncamunca!

HÜVELK: Ez a döfés tiéd.

ŐSZ: Érezem is, bizony. (Jaj, ó. Jaj, ó.)

HÜVELK: Pokolra! Ott a helyed, pártütő eb,

Tiszteltetem ott lenn a pártütőket.

ŐSZ: Ne örvendj, Hüvelk, ne hidd, hogy nyugodtan

Élvezed Huncamuncát. Szellemem

A mennybe csak beszól, és visszajön,

Hogy a Hercegnőt utánam ragadja.

De ha! A halál döngeti velőm,

S egy másik szellem zörget lelkemen,

Szelíd, kedves szóval siettet.

Megyek, megyek, és szívesen megyek.

Akár a városi asszony, akit

Férje a ligetes Hamsteadbe hitt,

S e kérlelő szózáttal sürgeti

Jó hangosan: „Előállt a kocsi!”

Azonnal kedve van indulnia,

Beugrik férje mellé, s int: „Gyal!”

HÜVELK: E néhány szóval kiokádta lelkét;

Nyalja fel az ördög, ha ízlik néki.

Vigyétek, és vágjátok le fejét,

Személyesen cepelem a királyhoz.

A pártütés kimúlt. Reggelizünk.

10. JELENÉS

(Király, Királyné, Huncamunca, udvaroncok)

KIRÁLY: Minden adóst szabadon engedünk.

Tartozásukra hat fontot fizessen

A kincstár. – Síri ma senki ne merjen.

Jöjj, Dollalolla – pfuj, mi hosszú név,

Egy órába telik kimondanunk!

Ezennel Dolly leszel vagy Lola,

Vagy válassz más, illőn rövid nevet,

Mely nyelvünk nem fárasztja. Ül le, így,

Hogy is hínak... Halljuk az udvari

Hölgyek dallását. – A mai napon

HUNCAMUNCA lányom s Hüvelk Matyi

Nászát üljük. Oh, kettős győzelem.

Bármikor megjöhet Hüvelk a fejjel.

BAJUSZKA: Oh lankadatlan, nagyszerű,

Páratlan, szent, merész,

Szilaj, tüzes, sziklaszilárd,

Dicsó, nemes, vitéz,

BUTUSZKA: Oh győzedelmesz, fiatal,

Bátor, codász, erős,

Kiválasztott, gyönyörű, bölc

Hüvelk Matyi, te hősz!

NUDLI: Oh, szörnyű, rémséges, iszonyu, ó!

Légy, fül, süket, s te, szem, örökre vak,
Te, nyelv, néma, sánta, te láb; üvöltsön
A farkas, medve, kígyó és kísértet...
KIRÁLY: Mit akar ez a marha?
NUDLI: Azt, uram,
Hogy illő rémség vezesse be hírem.
A padlásról, kétszer két emelet
Magasából nézdeltem kifelé.
Nagy tömeg élén jött Hüvelk Matyi:
Kétszer húsz cipópucoló fiú,
Kétszer két tucát fáklyás is vele,
Aztán kurvák, kocsisok, elnökök.
Fennen hordozta Lord Ősz ősz fejét.
Mikor hirtelen szembe jött az utcán
Egy bős tehén, nagyobb, mint bármelyik,
S egy perc alatt – oh, hadd ne mondjam el... –
Egy perc alatt Hüvelk Matyit benyelte.
KIRÁLY: Zárat a kincstárra, a börtönökre,
A foglyokat felkötni – hogy ki bűnös,
Mindegy. Minden szüzet meg kell gyalázn.
A tanítók vesszőznek egész nap.
Szabadítsátok az ügyvédeket,
Orvosokat, papokat a világra,
Tobzódjanak, míg minden összeomlik.
NUDLI: Őfelsége a Királyné elájult.
KIRÁLYNÉ: Nem annyira, hogy a rossz hír hozóját
Ne büntessem meg érdeme szerint.
(Megöli Nudlit.)
NUDLI: Oh, megöltek.
BUTUSZKA: Oh, Nudli úr, szerelmem,
Halálodért e tőrrel bosszút állok.
(Megöli a Királynét.)
HUNCAMUNCA: Anyucikám! Rohadt gyilkos, nesze!
(Megöli Butuszkát.)
DUDLI: Bosszút liheg egy régi sérelem.
(Megöli Huncamuncát.)
BAJUSZKA: Ahá, Dudli úr! Régi sérelem?
Ennyit egy új sérelem is megér!
(Megöli Dudlit.)
KIRÁLY: Hah! Orgyilkos, gaz nőcseléd, nesze!
(Megöli Bajuszkát.)
Van még valaki? – Akkor én jövök.
(Megöli önmagát, lerogy.)
Akár a részeg kártyás, akiből
A fellázadt szesz hirtelen kitör,
S királyok, dámák, bubik bukznak sorba,
Az egész paklit magukkal sodorva...
A mi paklink is fekszik már kupacban;
Utolsónak én – ez a diadalmam.
(Meghal.)
(A kárpit lefordul.)

Kategória: színház

Denumire autor: Henry Fielding

Látó Szépirodalmi Folyóirat